

EL LLENGUATGE

Noms estrangers

Al costat del qui ens dona compte de tal o tal fet que s'ha esdevingut a la ciutat italiana de Milan hi ha qui ens facilita informació de Ciutat Reial, al cor de la Mancha; d'una banda ens arriben notícies de les vores del riu Ròdan i de l'altra de la llunyana ciutat de Sant Francesc de Califòrnia (la del terratrèmol, sí!). I que consti que cap d'aquests exemples no és inventat: tots ells corresponen a informacions reals i ben recents. I, és clar, tots ells provenen de redactors que ignoren o no recorden que d'acord amb un criteri molt elemental i lògic i, d'altra banda, molt divulgat, els noms geogràfics que hem indicat han de revestir, en català, les formes *Milà*, *Ciudad Real*, *Roine* i *San Francisco*. Aquest criteri, és clar, ha d'anar acompanyat d'uns coneixements precisos i concrets que en determinen l'aplicació, coneixements que, en llur totalitat, no són exigibles a ningú. Ningú no ho sap tot, que deia aquell. Hi ha, però, les obres de consulta, que tenen com a missió principal de suplir la inevitable limitació dels nostres coneixements.

Si en català s'ha de dir precisament *Milà* i *Roine*, és perquè els noms d'aquesta ciutat i aquest riu tenen en la nostra llengua unes formes específiques, seculars, que ja apareixen en la llengua medieval, i que no són, per tant, el resultat de cap adaptació arbitrària. És el mateix cas d'altres noms geogràfics com Nàpols, Torí, Marsella, Bordeus, Londres... No direm pas «el desafiament de Bordeaus» i «la torre de London»! És certament comprensible que en algun cas hi hagi una vacil·lació entre la forma catalana i la forma originària, però no costa gaire d'adonarse de l'absurditat que és de recórrer a les formes «Milan» i «Ròdan», perquè no es tracta pas de les formes originàries sinó de la forma castellana i de l'adaptació al català de la forma amb que, en castellà, es designa el gran riu de Provença. En canvi, les formes «Ciutat Reial» i «Sant Francesc» (de Califòrnia), sí que són adaptacions arbitràries, que no obeeixen a cap tradició i, per tant, inadequades. I com se sap, això? Si no se sap, s'ha de consultar, és clar, talment com fem amb qualsevol mot d'ortografia dubtosa. Avui, la Gran Enciclopèdia Catalana és, sens dubte, la principal obra de consulta que ens resol els dubtes sobre la forma que han de revestir els noms geogràfics.

Albert Jané